

TRÆditioner

Forbundethed mellem generationer, mennesker og natur.
Evalueringsrapport for to pilotprojekter

Evaluering af to pilotprojekter, der er afviklet i efterår og vinter 2023-24, som tværfaglige skoleforløb der centrerer omkring træer og integrerer frivillige seniorer og kunstnere til et sammenhængende forløb der kulminerer i plantningen af træer.
Lavet for Brugergruppen Svendborg forsamlingshus
Skrevet og udarbejdet af antropolog,
Freja Ek Sindberg.

Projektet er støttet af: Plant et Træ, SEAF og Halbergs Familiefond

Indholdsfortegnelse

Introduktion	2
Del I: TRÆditioner - baggrund, hovedresultater og anbefalinger.....	2
Projektbeskrivelse	2
Projektets mål.....	3
Baggrund	3
Evalueringsmetode.....	4
Hovedresultater	4
Anbefalinger	7
Del II: Forløbsbeskrivelse, evaluering og analyse	9
TRÆditioner i 3. klasse på Tåsinge skole afd. Lundby.....	9
Forløbsbeskrivelse.....	9
Evaluering og analyse af pilotprojektet på Lundby Skole	10
Træerne.....	10
Mødet mellem elever og seniorer.....	12
Organisering	13
Integration i undervisningen	14
Det kunstneriske forløb	14
TRÆditioner i to fag på Forberende Grunduddannelse (FGU)	16
Forløbsbeskrivelse.....	16
Evaluering og analyse af pilotprojektet på FGU	16
Træerne.....	16
Mødet mellem elever og seniorer.....	17
Det kunstneriske forløb	18
Organisering og integration i undervisningen.....	19
Status på projektet og fremtidsperspektiver	21

Introduktion

Denne rapport evaluerer og skaber et overblik over de to pilotprojekter, der er blevet afviklet i vinter-foråret 2023-24, som en del af projektet TRÆditioner. I første del af rapporten præsenteres projektet og evalueringens vigtigste resultater og anbefalinger. I anden del følger en uddybende analyse af de to pilotprojekter og hvordan de hver især har levet op til projektets overordnede mål. Rapporten er udarbejdet på baggrund af en intern evaluering lavet af antropolog Freja Ek Sindberg og det er målet, at rapporten kan danne grundlag for at føre projektet videre eller give inspiration til lignende projekter i fremtiden.

Del I: TRÆditioner - baggrund, hovedresultater og anbefalinger.

Projektbeskrivelse

TRÆditioner er et projekt, der handler om at skabe ambitiøse, tværfaglige skoleforløb om træer og biologiske kredsløb, der integrerer kunstnere og frivillige seniorer og skaber forbindelse mellem ældre og yngre generationer, mennesker og natur. Projektet blev initieret af forfatter Josefine Ottesen i foråret 2023 og er blevet gennemført af en lille styregruppe forankret i Brugerforening Svendborg Forsamlingshus. Borgerne i styregruppen er alle motiverede af et brændende ønske om at gøre en forskel og handle på den klima- og biodiversitetskrise, verden står overfor. Ligesom unge og gamle træer deler næring og vand og dermed styrker hinanden gennem enorme netværk af mycelium i skovbunden, er det projektets formål at skabe håb og robusthed ved at etablere forbindelser mellem ældre og yngre generationer, mennesker og natur. Projektet er centreret omkring træer, fordi træet til alle tider har samlet os. Gennem myter og fortællinger, som centrum for ritualer eller afgørende skyggegivere i varme tider, har vi som mennesker samledes omkring træerne. Træer har med en levetid, der går langt ud over vor egen, et potentiale til at vække fascination, forundring og måske endda ærefrygt for den natur, vi i højere og højere grad bliver fremmedgjorte for, men som vi samtidigt er dybt afhængige af og kan få så uendeligt meget ud af at forbinde os med.

Projektets mål

1. At vække forundring, fascination og respekt for træer og måske endda skabe oplevelser af at være i forbindelse med træerne - især for de involverede elever.
2. At skabe meningsgivende og positive møder mellem de deltagende elever og seniorer.
3. At de deltagende lærere og institutioner oplever TRÆditioner som inspirerende og relativt nemt at integrere i undervisningen.
4. At det kunstneriske forløb bidrager med en sanselig og æstetisk tilgang til træerne, der er med til at vække forundring, fascination og oplevet forbindelse til træerne, eller naturen som noget, der rækker ud over det enkelte menneske.
5. At de involverede, frivillige seniorer har positive oplevelser forbundet med projektet.

Baggrund

Foråret 2023

I foråret 2023 bliver TRÆditioner udviklet og formuleret af styregruppen 'rødderne', som har base i Brugerforeningen Svendborg Forsamlingshus og blandt andre består af Josefine Ottesen, Finn Thygesen, Karen Lorentzen og Freja Ek Sindberg. Der bliver lagt en plan for et tretrins forløb hvor projektet i første omgang skal afvikle 3 pilotprojekter i foråret 2024, der siden skal danne grundlag for en videreudvikling af projektet, der siden skal spredes på kommunalt plan i Svendborg og derfra udbredes nationalt.

Efteråret 2023

Der formidles kontakt med skoler, seniorer og kunstnere og igangsættes planlægning af tre pilotprojekter med hver deres målgruppe; En 3. klasse på Tåsinge Skole afdeling Lundby, en klasse på Forberedende Grunduddannelse (FGU) i Svendborg og en 7. klasse på Rantzausminde Skole.

Vinter 2024

Planlægningen fortsætter og der afholdes møder på de involverede institutioner.

Pilotprojektet på Rantzausminde frafalder i januar, bl.a. fordi tovholderen på projektet stopper. Fra januar til marts afvikles der to pilotprojekter;

På Tåsinge Skole afdeling Lundby i 3. klasse er 6 frivillige seniorer med på et undervisningsforløb henover 10 gange, inklusiv et kunstnerisk forløb faciliteret af scenekunstner Betina Birkjær og en ceremoniel træplantedag d.22. marts.

På FGU i Svendborg deltager 4 frivillige seniorer i undervisningen på valgfaget Outmind henover 4 gange. Billedkunstner Kristian Johansson faciliterer et kunstnerisk forløb i faget 'kommunikation og medier'. Hele skolen samles til træplantedagen på FGU d.22.marts.

Økonomi

Projektet har modtaget frugttræer og buske fra Plant Et Træ og fondsmidler fra SEAF og Halbergs familiefond til betaling af kunstnere, formidling og evaluering af pilotprojekterne. Styregruppens medlemmer har arbejdet frivilligt.

Evalueringsmetode

Pilotprojekterne er blevet gennemført med henblik på at få så megen viden om projektets kvaliteter, potentialer og begrænsninger som muligt. Evalueringen er derfor baseret på kvalitative metoder, navnlig semistrukturerede interview, fokusgruppe interview og deltagerobservation, da disse metoder er relativt åbne og særligt egnede til at indsamle alsidig og dyb viden om projektet. Evalueringen er gennemført af antropolog Freja Ek Sindberg.

Hovedresultater

I dette afsnit præsenteres evalueringens hovedresultater. Evalueringen har vurderet hvordan pilotprojekterne har levet op til hvert af de overordnede mål, hvordan organiseringen er gået og hvilket målgruppe der er bedst egnet for projektet. Dernæst følger evaluatorens anbefalinger på baggrund af den kvalitative undersøgelse og analyse, som man kan læse i sin helhed i anden del af rapporten.

TRÆditioner kan skabe oplevelser for livet

“Man kan høre på deres stemmer, at det her har de haft noget ud af. De har nydt det. Det vil de kunne huske resten af livet, de her oplevelser de har haft.” - Søren (frivillig senior), om eleverne på Lundby Skole.

Overordnet set har stort set alle involverede været meget positive omkring afviklingen af de to pilotprojekter. Seniorer og elever har virkelig nydt og haft meget ud af samværet med hinanden. Alle de deltagende lærere har været meget glade for projektet og har ikke brugt mere arbejdstid end de ønskede eller kunne. Udover den værdi, der er skabt i forløbene, er der etableret netværk og grobund for fremtidigt samarbejde mellem ledere og lærere på de deltagende institutioner, de deltagende seniorer og Brugerforeningen Svendborg forsamlingshus.

Pilotprojektet på Lundby har opnået alle TRÆditionsprojektets overordnede mål. På FGU er det kun nogle af målene som er blevet delvist opnået. Her er der ikke blevet gennemført et sammenhængende forløb og projektet har ikke bidraget med fascination eller oplevelser af forbindelse med naturen blandt elever eller lærere. Til gengæld er mødet mellem elever og seniorer og det kunstneriske forløb hver i sig også gået godt på FGU.

Mål 1: At vække forundring, fascination og respekt for træer

Et af projektets grundlæggende elementer er at skabe forløb hvor man tilgår træerne fra mange forskellige vinkler. I pilotprojektet på Lundby, hvor dette er lykkedes, har den holistiske tilgang været med til at give elever, seniorer og lærere en sammenhængende oplevelse, som virkelig har gjort indtryk. Flere kommenterer at eleverne har fået en oplevelse, som de vil huske resten af livet og forløbet har formået at udvide lærerens syn på hvordan man kan undervise ift. at skabe større engagement i naturen.

På FGU er pilotprojektet blevet skaleret efter forholdene, og her er der ikke skabt et sammenhængende forløb eller vakt nævneværdig ny fascination eller viden om træer. Dét at få mulighed for at plante træer på skolens grund har dog været afgørende for læreren på forløbet og har også gjort indtryk på eleverne. Samtidig er unge og seniorer mødtes i skoven, hvilket har dannet en god ramme for mødet.

Mål 2: At skabe meningsfulde møder mellem elever og seniorer

I begge pilotprojekter er mødet mellem elever og seniorer gået godt. Det er desuden dét, der overordnet er blevet værdsat mest ved hele projektet. Både lærere og seniorer beskriver møderne som rørende og betydningsfulde, og de har været en afgørende del af motivationen for at deltage i projektet - også for skolelederen på FGU. Seniorerne på begge projekter fremhæver samværet med eleverne som dét, der har været mest motiverede og meningsgivende for dem, mens eleverne på Lundby og FGU udtaler, at de rigtig gerne vil have besøg igen og at samværet var meget hyggeligt. På begge projekter er de oftest mødtes i naturområder.

Mål 3: At projektet er tiltalende for lærerne og let at integrerer i undervisningen

På FGU er TRÆditionsprojektet ikke blevet integreret i undervisningen. Dele af projektet er i stedet blevet tilføjet til den eksisterende undervisning på valgfaget Outmind og linjefaget kommunikation og medier. På Lundby er projektet blevet velintegreret i undervisningen, på baggrund af ulønnet arbejde fra læreren og tovholderen blandt seniorerne. Læreren har brugt relativt få timer - primært på koordinering - mens det at tilrettelægge indholdet i undervisningen og integrere seniorernes forskellige ønsker og kompetencer undervejs er sket med en rimelig stor arbejdsindsats fra den frivillige tovholder. På Rantzausminde, hvor der skulle være kørt et pilotprojekt i en 7.klasse, hoppede tovholderen fra, bl.a. fordi arbejdet med at planlægge relevant indhold til undervisningen med seniorerne integreret, var for omstændigt og de involverede lærere havde ikke ressourcer til at gøre det på egen hånd.

Mål 4: Det kunstneriske forløb

På begge projekter har det bidraget med stor værdi for lærere og elever at have en kunstner ude og skabe et kreativt forløb. De kreative resultater - et performativt oplevelsesværk på Lundby og et collageblad på FGU - har været med til at give plantedagen

et ceremonielt præg og har vakt nysgerrighed, stolthed og engagement blandt elever på begge institutioner. På FGU har forløbet stået på egen hånd. På Lundby har det været en del af det sammenhængende forløb, men er kommet lidt som en uafhængig, sidste krølle, og seniorerne har haft en mere uklar rolle i denne del af forløbet. Der har været høj kunstnerisk værdi og faglighed i forløbene, fordi kunstnerne er professionelle. Det er dog også ressourcekrævende at inddrage en kunstner både i kraft af løn og koordineringsarbejde.

Mål 5: Seniorernes oplevelser og motivation for deltagelse.

Det der har haft størst værdi for alle seniorer, der var med i projektet, har været samværet med eleverne. De fleste seniorer i projektet havde ikke behov for at være særlig involverede i planlægningen, de havde respekt for lærerens autoritet og ville gerne hjælpe til hvor de kunne. Der var hos mange et ønske om at kunne videregive erfaring fra et langt levet liv, men der blev lagt overraskende lidt vægt på hvor meget de kunne bruge deres kompetencer. Det sagt, har det været afgørende for de fleste at deres rolle i forløbet var tydelig og for tovholderne har det været vigtigt at få deres egne og de andre frivilliges kompetencer i spil.

Hovedmotivationen for at deltage i projektet har været samværet med børnene. Dernæst har samværet med hinanden og projektets fokus på træer, natur og udeliv motiveret deltagelsen. Seniorerne har hørt om projektet ved at være aktive i Brugergruppen Svendborg Forsamlingshus, eller fra folk der er en del af netværket omkring foreningen.

Projektets målgruppe

På Lundby skole er det overordnet lykkedes at komme igennem alle TRÆditionsprojektets overordnede mål, og flere peger på klassetrinnet som en særligt taknemmelig målgruppe at arbejde med. På FGU er mange ting lykkedes, men ambitionerne for projektet er ikke fuldt opnået. Det kræver flere ressourcer, end der har været til rådighed, at integrere et så ambitiøst sammenhængende forløb som TRÆditioner i en undervisning, der skal tage højde for målgruppen på FGU, der inkluderer unge med særlige behov. Ud fra denne evaluering vurderes det, at man med fordel kan målrette projektet til 3.-4. klasse. Det sagt, viser evalueringen et stort potentiale i samarbejde mellem FGU, kunstnere og frivillige seniorer.

Organisering

Pilotprojekterne er overordnet lykkedes på grund af et stort engagement, arbejdskraft og kompetencer hos frivillige i styregruppen. Nogle gange er kommunikationen alligevel slået fejl, især på FGU har der manglet forventningsafstemning mellem lærer og seniorer, styregruppe og kunstner. Hvis projektet skal fortsætte og vokse, er det ikke holdbart at regne med frivillig arbejdskraft i forhold til det store koordinerings- og kommunikationsarbejde som projektet fordrer.

Anbefalinger

Her følger de overordnede anbefalinger som er baseret på den kvalitative undersøgelse og dybdegående analyse som præsenteres i anden del af rapporten.

Hvis TRÆditioner skal føres videre, eller et lignende projekt med de samme grundlæggende mål og midler skal søsættes, anbefales det hermed...

... Ift. at vække forundring og respekt for træer, at...

- ∞ Projektet skal bibeholde en alsidig tilgang til emnet, der inkluderer videnskab, kulturhistorie, sanselighed og æstetik.
- ∞ Plantningen af træer skal udgøre højdepunktet for forløbet.
- ∞ En stor del af undervisningen bør foregå i naturområder.
- ∞ Der fordres ejerskab for de nyplantede træer blandt eleverne og at dette indtænkes i forløbet (fx. ved at lave adoptionspapirer, arrangerer årlige/halvårlige fejring af træerne, hvor man engagerer resten af skolen, seniorer og forældre).

... Ift. mødet mellem elever og seniorer, at...

- ∞ Læreren er med til at facilitere det første møde mellem elever og seniorer.
- ∞ Der sættes tid af til samvær, uden for meget program.
- ∞ Der udarbejdes en ramme for, hvordan man følger op på de etablerede relationer mellem elever og seniorer, som centrerer omkring træerne. (Fx. ved at arrangere opfølgende begivenheder hvor træerne fejres efter et halvt eller et helt år og alle mødes igen.)
- ∞ Seniorer får udleveret billeder af eleverne med deres navne noterede, så de kan øve sig på navnene hjemmefra.

... Ift. integrationen i undervisningen og målgruppen, at...

- ∞ Projektet målrettes til 3.- 4. klasse og udformes som et sammenhængende, tværfagligt forløb, der udbydes til én samlet klasse.
- ∞ Forløbet skal tilrettelægges så det kræver mindst muligt koordinationsarbejde for læreren. (Det kræver dog minimum ét forberedende møde mellem lærer(e) og seniorer og ét mellem lærer(e) og kunstner)
- ∞ Der med projektet foreligger relevant, tværfagligt undervisningsmateriale og ideer til hvordan forskellige frivillige seniorer kan byde ind i et sådant forløb.

... Ift. det kunstneriske forløb, at...

- ∞ Det kunstneriske forløb skal integreres i resten af forløbet. Fx. ved at kunstneren er med en dag tidligere i forløbet, møder elever og seniorer, introducerer sin teknik, og så bruger en dag mindre i den sidste uge.
- ∞ Seniorernes rolle i det kunstneriske forløb skal være klargjort og tydeligt kommunikeret - de kan enten tænkes ind i den kreative proces, udgøre pædagogisk hjælp, eller holde 'fri' i nogle af de kunstneriske dage.
- ∞ TRÆditionsprojektets styregruppe/koordinator skal udlevere en klar arbejdsopgave for kunstneren og skal formidle kontakt mellem kunstner og institution, for at sikre et godt og meningsfuldt samarbejde.
- ∞ Det overvejes om der er ressourcer til at inddrage en professionel kunstner, eller om det æstetisk/sanselige/rituelle aspekt af projektet kan skabes på anden vis.

... Ift. organisering at...

- ∞ Der ansættes en lønnet koordinator, til at varetage den overordnede organisering, kommunikation og koordinering af projektet.
- ∞ Der udarbejdes en klar ekstern formidling af projektet, og en målrettet beskrivelse af de involverede parter roller og arbejdsopgaver.
- ∞ Der vælges en tovholder med særlige kompetencer blandt de frivillige seniorer, som bliver klædt på til at kommunikere mellem lærere og seniorer, med støtte fra den overordnede koordinator.
- ∞ At forløbet foregår over 6-10 gange af ca. 5 timer pr. gang (inklusive fælles frokost) hen over 3 måneder fra august-oktober. (Hvis der den sidste uge op til plantningen foregår en kunstnerisk proces bør seniorerne kun deltage i et begrænset omfang)

Del II: Forløbsbeskrivelse, evaluering og analyse

I denne del af rapporten beskrives projektforløbene mere detaljeret og der gives en fremstilling af de evalueringsdata og analyser, der har ført til rapportens hovedresultater og anbefalinger. De følgende analyser er baseret på de kvalitative metoder som er nævnt tidligere og tager konkret udgangspunkt i:

4 dages deltagerobservation, fordelt på de to pilotprojektforløb.

4 gruppeinterview

- Seniorer fra FGU; Anette Jensen, Ann-Gitte Schmidt og Peter Barslev.
- Seniorer fra Lundby: Josefine Ottesen (styregruppe og tovholder), Lise Moestrup, Ole Bekker, Solveig Jørgensen og Søren Ploug.
- Elever på Lundby.
- Elever på FGU.

7 semistrukturerede interviews med:

- Lærer v. Tåsinge skole afd. Lundby: Eva Tøt Østergaard
- Lærer v. FGU: Søren Bøgedal
- Lærer v. FGU: Kim Marthedal Hansen.
- Skoleleder v. FGU: Charlotte Løkke
- Styregruppemedlem, Tovholder og senior: Karen Lorentzen.
- Kunstner: Betina Birkjær
- Kunstner: Kristian B. Johansen,

Alle interviews er udført indenfor de første uger efter projektets afslutning.

TRÆditioner i 3. klasse på Tåsinge skole afd. Lundby

Projektoverblik

Skole: Tåsinge Skole afd. Lundby. Leder: Kasper Føns. Afd. leder: Eva Nielsen

Lære og klasse: Eva Tøt Østergaard, 3. klasse

Seniorer på projektet: Josefine Ottesen (tovholder), Lise Moestrup, Ole Bekker, Solveig Jørgensen, Lene Lund, Søren Ploug.

Kunstner: Betina Birkjær (scenekunstner)

Forløbsbeskrivelse

Forberedelse

I november 2023 afholdes et planlægningsmøde mellem lærer Eva Tøt, Tovholder og styrgruppemedlem Josefine Ottesen, de frivillige seniorer og evaluator på projektet, Freja Sindberg. Der bliver udvekslet ideer til seniorernes deltagelse i undervisningen og aktiviteter i forløbet. - Eva udarbejder herefter en forløbsplan, der tilrettelægges løbende med input fra tovholderen blandt seniorerne.

I marts afholder Eva et forberedende møde med kunstner Betina Birkjær.

Onsdagsundervisning fra januar til marts

Fra januar til marts deltager de frivillige seniorer hver anden onsdag i undervisningen fra 8-12, 6 onsdage i alt. Den første dag præsenterer Eva seniorer og elever for hinanden og de interviewer hinanden ud fra samtalekort, som Eva har forberedt. De fleste dage cykler de sammen til skoven, laver bål og forskellige aktiviteter som seniorer eller læreren står for; Her kan bl.a. nævnes; fysisk aktivitet og leg på stranden, historiske og mytiske fortællinger under egetræerne, udregning af træers omkreds og alder, besøg på Tåsinge frugthave, digtoplæsning mm.

Den store plantedag og ugen op til.

I ugen op til d.22. marts, hvor træerne skal plantes, leder Betina Birkjær et kreativt forløb hvor børnene introduceres til sanseteater. Forløbet foregår hver dag fra 9-12 og seniorerne er med som pædagogisk støtte.

D.22. marts planter seniorer og elever træer sammen. Josefine holder en lille tale, 0. klasse kommer på besøg og bliver inviteret ind til en sanseoplevelse/forestilling lavet af 3.klasses eleverne. Dagen fejres med kage og æblemost i 3.klasses lokale. De evaluerer, siger tak og farvel til seniorerne. Til slut holder 3. klasse et oplæg om hele forløbet for resten af skolen. Der bliver sunget sange og sagt god ferie.

Evaluering og analyse af pilotprojektet på Lundby Skole

Her følger en dybdegående gennemgang og analyse af TRÆditionsforløbet i 3.klasse på Lundby Skole, med fokus på projektets overordnede mål.

Træerne

"Jeg synes nok, det sjoveste har været der, hvor man skulle plante træer ("jaa!" - de andre stemmer i). Det var virkelig fedt og virkelig sjovt!" Elever fra 3. klasse.

"Det her forløb hvor vi har plantede træerne... Det har været helt vildt at se hvordan de gik op i det og hvor optagede de har været af det!" - Josefine, senior.

"Det var rigtig godt for mig at blive rykket lidt, ift min naturvidenskabelige grundindstilling, og se det hele lidt mere holistisk; Er der bånd imellem os og træer? Hvad har træerne oplevet på tværs af århundreder? og er de levende væsner?" - Eva, lærer

Forløbet har hele vejen igennem koncentreret sig om træer og biologiske kredsløb og er kommet omkring emnet fra mange forskellige vinkler; videnskabeligt, praktisk, kulturhistorisk og sanseligt/æstetisk. Noget af det som flere af seniorerne er budt ind med, er ideer om hvordan man kan genfortrylle naturen og gøre den levende. Det har været

inspirerende for Eva, der bl.a. faciliterede et forløb for børnene, hvor de trådte ud i skoven for at finde et træ, der kunne blive deres.

Eva ledte børnene ud i skoven og jeg fulgte efter. Idet vi trådte ind over skovgrænsen, mindede Eva os kort om at vi skulle være stille, så vi bedre kunne fornemme hvilket træ, der tiltrak os. Børnene blev stille og lavmælte og fandt et træ hver. Vi krammede vores træer og lyttede til det en lille stund. Jeg mærkede en dyb ro i kontakt med træet og følte mig lille - lidt som et barn. Vi mødtes i en cirkel. Stemningen var stadig lavmælt. "Hvad har I oplevet?" spurgte Eva. En af pigerne fortalte at hun kunne mærke træet tale til hende, men ikke huske hvad det havde sagt. Måske havde hun mærket, at det trak vejret. Eva og Melissa havde også kunne mærke noget. Ingen af drengene havde rigtig mærket noget, som én af dem noterede.

- Feltnoter fra undervisningen i skoven ved Lundby, 10/1-24

Mange af eleverne udtaler begejstring for den dag, hvor de plantede træerne og for deres nye 'trævenner'. Det har gjort stort indtryk og mange af eleverne fremhæver plantedagen som det bedste ved hele forløbet. Seniorerne oplevede også et særligt engagement hos eleverne, da de skulle plante træer. Der er dertil en del opstemthed at mærke, da jeg efterfølgende spørger eleverne om de har lært noget nyt om træer; "*Alle de visne blade falder ned og bliver til gødning til mange andre insekter.*" - "*OG det bliver til jord! alle bladene bliver til jord.*" - "*OG man kan få mad fra træerne, og nogle frugter har faktisk andre navne, i stedet for bare æble, eller pære.*" - "*Det er sjovt at tænke på at med alle de blade der visner hvert år, så bliver jorden bare større og større og større (orh! lyder det flere gange i baggrunden). Hele planeten!*" - Fem 3.klasses elever, der supplerer hinanden.

Desuden noterer flere af seniorerne at dét at være udenfor giver en større rummelighed, det er nemmere for børnene at trække sig eller at komme ud med energi og frustrationer, når man er ude, og både Eva og seniorerne nyder selv at være ude. Rummeligheden ved at være i naturen gør det til et oplagt sted at mødes. Som Lise så simpelt opsummerer det; Det med at være ude er bare genialt!

Konklusion

Eleverne har igennem forløbet fået mange nye oplevelser, viden og indtryk af træer og biologiske kredsløb, som har gjort indtryk på dem. Både deres adfærd og udtalelser tyder på en vækket fascination og forundring. Dét at plante træerne, og skabe en konkret blivende forandring, har stor betydning for alle involverede. Der er ikke nogen tydeligt tegn på, at eleverne føler særlig tilknytning til eller ansvar for de konkrete træer og buske, de har plantet. De er mere engagerede i de træer i skoven, som de har udvalgt og er blevet venner med igennem forløbet. Det virker afgørende for børnenes engagement, respekt og forundring, at de er i praktisk kontakt med træerne. Derfor er det at komme ud i naturen helt afgørende for projektets formål. Den mere sanselige og æstetiske tilgang til træer, har givet en nærhed og dybde, som understøtter muligheden for at opleve forbindelse med naturen.

Mødet mellem elever og seniorer

"... Det har bare været skønt at se børnene sammen med de ældre mennesker, det har været rørende, syntes jeg. Og betydningsfuldt og sørgeligt at det er slut." - Eva, klasselærer.

I alle hold af elever jeg taler med, lyder der et rungende "JA!", som svar på spørgsmålet, om de kunne have lyst til besøg igen. Flere gentager udsagn som at "det har været rigtig hyggeligt og sjovt", at have besøg og at have "mere tid til bare at være sammen". Selv Artur, der i det efterfølgende interview ledte en negativ tone omkring at det hele havde været kedeligt, var oprevet på den sidste dag, da det gik op for ham, hvad det betød, at forløbet var slut: "Hvad?!" Kommer I ikke igen? Åh nej. Øh, skriv lige jeres numre på tavlen, så vi kan få fat i jer!" Lød det prompte løsningsforslag. Josefine fortæller i det efterfølgende gruppeinterview; *"Jeg hørte fra nogle forældre, at de var helt vilde med at vi kom. De var sådan; Er det i dag, seniorerne kommer?!", og Eva stemmer i; "De har glædet sig til at være sammen med dem... og de spørger stadigvæk til dem: 'kommer de igen?'"*

"Jeg blev maskinarbejder og ingeniør - det skulle jeg aldrig have været, jeg skulle have været børnehavepædagog! (haha). Men jeg nåede det! Jeg oplevede børnene fantastisk. og jeg tror også de fik meget ud af det. Det tror jeg virkelig. Jeg er med næste gang igen!" - Ole, senior

For samtlige seniorer har det været samværet med børnene, der har givet projektet mest værdi - det er dét, der har betydet allermest for dem. Søren nævner at hans bedste øjeblik var, da han fik en lille gruppe børn til at skraldgrine, mens Ole gentagende gange udbryder at han syntes børnene var fantastiske. Solveig beskriver hvordan relationen udviklede sig over tid, fra det første møde, hvor de lærte hinanden lidt at kende via samtalekort med spørgsmål, til de cyklede sammen og hjalp til men med lidt afstand, til hun til sidst oplevede flere børn, der kom hen for at få kram. Hun beskriver oplevelsen som "meget livsbekræftende". Josefine noterer, at børnene var meget åbne og tillidsfulde.

"Den fedeste dag var den dag hvor vi sad ved bålet det meste af dagen, hvor Eva var oppe og læse for træerne sammen med børnene... Der blev vi bedt om ikke at være der. og så sad vi jo bare ned om bålet og stegte skumfiduser og lavede kartofler og hyggede!" - Lise Moestrup, senior.

Lise og flere af 3. klasseseleverne er enige om at den bedste dag, var den hvor de stegte skumfiduser og kartofler ved bålet. Det går igen hos både elever og seniorer, at de særlig har nydt tiden til "bare at være sammen". Søren kunne også have tænkt sig mere af det, men er indforstået med at der findes hensyn til læreplaner, som kan gøre det svært at sætte mere tid af. Eva noterer dog også, at hun en anden gang ville ønske sig længere tid per gang, så der kunne være mere tid til at fordybe sig fagligt men også mere tid til samvær.

Konklusion

"Jeg har virkelig nydt det! Det er en fed alder! 3.-4. klasse det er bare hittet, fordi de kan noget og samtidig har de stadig tentaklerne ude og suger til sig" - Lise Moestrup, tidligere skolelærer.

Mødet mellem elever og seniorer er gået godt og alle parter har fået rigtig meget ud af det. Noget af det der har skabt en god grund for relationsdannelsen har været en meget engageret facilitering af klasselærer Eva, at seniorerne har været aktive, engagerede og ressourcestærke og dét at de er mødtes mange gange over lang tid. Der kom en rytme i møderne, mens både seniorer og elever havde tid til at fordøje sessioner i mellemtiden. Gentagelser skaber tryghed og tillid, og børnene nåede at få en naturlig forventning om at se seniorerne, hvilket viste sig, idet de blev helt overraskede og forundrede, da de hørte, at seniorerne ikke ville komme igen. Det gør det dog ekstra ærgerligt at der ikke er sat nogle faste rammer for, hvordan der skal følges op på de nydannede relationer. Eva har kontakt til seniorerne og flere af dem har tilbudt at hjælpe klassen på cykeltur mm. så de udgør nu en mulig ressource for Eva i undervisningsregi, men det er uvist for både seniorer og elever om, og hvornår, de skal ses igen. Både seniorer og Eva påpeger desuden at 3.-4. klasses alderen er særligt god at arbejde med, da de både er meget åbne, men også i stand til at reflektere. Eleverne på Lundby Skole bor på landet, og de fleste af eleverne har dyr og er vant til at være i naturen, hvilket kan have gjort deres adgang til forløbet nemmere. Flere seniorer kunne godt ønske sig mere tid, uden for meget program og påpeger, at det var svært at huske børnenes navne.

Organisering

"Det har helt klart været en lettelse at jeg ikke skulle koordinere med alle, men at Josefine har koordineret med hendes gruppe og vi har så koordineret sammen. Det kunne have været svært at finde tid til at koordinere med alle." - Eva

Både seniorer, klasselærer og scenekunstner er overordnede meget tilfredse med måden projektet er blevet organiseret på og måden kommunikationen er foregået undervejs. Forløbet er blevet organiseret ud fra relativt få møder. Fra kontakten til styregruppen var etableret, har Eva bare holdt ét forberedende møde med hele seniorgruppen, hvor kompetencer og ideer er blevet diskuteret. Herfra har Josefine været tovholder og koordineret mellem Eva og de andre seniorer. Det har gjort det nemt for Eva, fortæller hun, og hun mener det ville have været meget svært/umuligt for hende at tage den koordinerende rolle.

Eva medgiver at et eller flere møder mellem undervisningsgangene ville være fordelagtigt, men det kan der i udgangspunktet ikke sættes tid af til, fra skolens side.

Det er Josefines oplevelse at hendes indsats ift. at komme med ideer til indhold har været afgørende ift. at få de deltagende seniorers kompetencer i spil. De andre seniorer er enige. Nogle seniorer var usikre på, hvad projektet gik ud på i starten, og deres rolle i det

kunstneriske forløb var særligt uklar. Den uklare information skabte forvirring og usikkerhed.

Eva har delvist brugt frivillige timer på at organisere projektet, men har fået støtte fra sin afdelingsleder ift. at få lettet andre opgaver. Projektet har altså taget mere tid, end hvis hun skulle planlægge normal undervisning, især på grund af koordineringsarbejdet. Til gengæld synes hun det er gået rigtig nemt at samarbejde med seniorerne. Flere af seniorerne påpeger at de har respekteret og underordnet sig Evas autoritet som lærer, hvilket har været vigtigt ift. at lette Evas arbejde. Det har til gengæld krævet en engageret og kompetent tovholder blandt seniorerne at få deres kompetencer i spil.

Integration i undervisningen

For Eva har det været relativt nemt at integrere projektet i hendes undervisning, bl.a. fordi hun har mange fag med eleverne og derfor både råder over mange timer og læringstilgange. Hun medgiver dog, at det har taget noget tid fra den oprindelige læringsplan, men understreger at hun synes det klart er det værd, fordi det har givet noget der er mindst lige så værdifuldt som et fagligt emne, hun måske har måttet springe over. Hun påpeger at projektet har udvidet hendes forståelse af, hvordan man kan undervise i træer og biologiske kredsløb, ved også at tilgå det fra en kulturhistorisk, sanselig og kreativ vinkel. Eva kommenterer i øvrigt at temaet 'træer og biologiske kredsløb' måske kunne være for smalt for andre lærere, der råder over flere fag, og foreslår at man kunne udvide temaet.

Konklusion

Det er overordnet gået rigtig godt med organisering, koordinering, kommunikation og integration i undervisningen, af projektet på Lundby. Eva har som lærer overordnet haft en meget positiv oplevelse med TRÆditioner, som en ressource, og de ekstra timer hun har lagt, har hun syntes var det værd. Eva har som lærer kunnet bruge relativt få ekstra timer på koordinationen, som ellers er en stor arbejdsopgave i projektet. Denne opgave er i vidt omfang taget af Josefine, der som frivillig senior og koordinator har formidlet mellem seniorer og Eva og været afgørende ift. at få de deltagende frivillige kompetencer i spil. Det kan være skrøbeligt for fremtidige projekter at så stor en arbejdsopgave ligger på frivillige hænder. For seniorerne har informationen om, hvad projektet gik ud på og hvad deres rolle var, til tider været uklar, mens kommunikationen undervejs har været tilfredsstillende. Flere af seniorerne påpeger at de har respekteret og underordnet sig Evas autoritet som lærer, hvilket har været vigtigt ift. at lette Evas arbejde.

Det kunstneriske forløb

"Første dag med Betina, tænker jeg også puh.. Det var så stille.. Og åh, det ødelagde det hele. Men hvad det endte ud i! Det var virkelig rart at se at de bare blev så optagede af det. At de

kunne vente stille på hinanden... Der var en enorm udvikling på den uge!" - Solveig, frivillig senior

"Jeg har altid arbejdet med børn som har set mig og min kollega lave en forestilling med de principper som jeg skal undervise dem i [og det havde eleverne her jo ikke, så der var ikke det referencepunkt, jeg plejer at have...] Så processen var helt klart sværere end den plejer ... Men oplevelsesmæssigt for børnene, tror jeg at de har fået en samlet oplevelse, sammen med hele TRÆforløbet, af også at have lavet noget som er meget nænsomt og poetisk. Den nænsomhed som man jo skal have, synes jeg, overfor naturen." - Betina, scenekunstner.

Betina Birkjær er scenekunstner og arbejder med sanseteater. Som hun selv siger, handler det om at komme ned i gear og turde være i det nære og det sanselige. Hun havde eleverne opdelt i to hold i ugen op til d. 22. marts og introducerede dem til forskellige teaterlege og teknikker, talte med dem om hvad de havde oplevet i træforløbet indtil da, og introducerede koncepter som ritual og ceremoni. Det var både Betinas og seniorernes indtryk, at børnene i første omgang havde svært ved at være i processen. Betina tror især det handler om, at børnene ikke havde set en forestilling, som hun normalt bruger som referencepunkt, og tilføjer, at det måske også havde hjulpet, hvis hun havde mødt børnene før.

Da vi er på vej ind til en workshop med Betina om onsdagen i forløbet, fortæller Solveig mig *"Det er lidt svært, hvad vi skal gøre af os selv de her dage. Vi bliver ligesom bare pædagogiske medhjælpere"*. Der var flere af seniorerne som var usikre på deres rolle i dette forløb, hvilket gjorde det svært for dem at være i det. Nogle af dem syntes også det var hårdt at skulle møde op hver dag i en hel uge, mens andre bare syntes det var skønt. For Betina var det en stor hjælp at de støttede op som voksne der kender børnene og derfor kunne yde en pædagogisk hjælp. Seniorerne var ikke tænkt ind i konceptet derudover, og Betina medgiver at det kunne være en god ide at tænke dem mere ind en anden gang og måske også forsøge at flette det kunstneriske forløb mere sammen med resten af forløbet.

Konklusion

Det kunstneriske forløb udgjorde en intens - for nogle elever og seniorer også udfordrende - proces henimod træplantedagen. Alle er dog enige om sanseværket, som var forløbets resultat, var både smukt, poetisk og imponerende. Betina er lykkedes med at få børnene engagerede og skabe et oplevelsesværk som alle eleverne, inklusiv den 0. klasse der kom på besøg, var fordybede i. Forestillingen var med til at give dagen for træernes plantning et ceremonielt og sanseligt præg, som understøtter projektets overordnede mål om at skabe forundring og forbindelse til træerne. På den anden side var processen fremmedgørende for nogle af seniorerne og hang ikke tydeligt sammen med forløbet der ledte op til.

TRÆditioner i to fag på Forberende Grunduddannelse (FGU)

Skole: Forberedende Grunduddannelse Syd- og midtfyn. Svendborg

Skoleleder: Charlotte Løkke

Lære og klasse: Søren Bøgedal - 'Outmind', valgfag
og Kim Marthedal Hansen - 'kommunikation og medier'.

Seniorer på projektet: Karen Lorentzen (tovholder 1), Anette Jensen, Ann-Gitte Schmidt og Peter Barslev (tovholder 2).

Kunstner: Kristian B. Johansson.

Forløbsbeskrivelse

Forberedelse

Der blev holdt et indledende møde med skoleledere Charlotte Løkke to fra styregruppen og to frivillige seniorer. Leder Charlotte har holdt møde med lære Søren Bøgedal. En repræsentant fra styregruppen har holdt indledende møder med kunstner, Kristian Johansson. Søren har formidlet kontakt mellem Kristian og Kim, som dernæst har holdt et forberedende møde.

Forløb

I februar og marts 2024 deltog fire frivillige seniorer på Søren Bøgedals valgfag Outmind, 4 fredage. Disse fredage fulgte de den vanlige undervisning, med samvær og mad over bål, uden yderligere program eller facilitering. I ugen op til plantedagen deltog seniorerne tirsdag d.19/3, hvor der blev gravet huller til træerne og fredag d.22/3 hvor træerne blev plantet og fejret med grillpølser, musik og fællessang.

Kunstner Kristian B. Johansson faciliterede et forløb i Kim Hansens fag 'kommunikation og medier' over tre dage i ugen op til d.22/3, hvor resultatet blev præsenteret for resten af skolen.

Evaluering og analyse af pilotprojektet på FGU

Her følger en dybdegående gennemgang og analyse af TRÆditionsforløbet på FGU, med fokus på projektets overordnede mål.

Træerne

"Det var mega nice - så kan man sige man har plantet et træ." - Silas, elev FGU

"Værdien i at komme tilbage om 10 år og at træerne står her endnu, og vi var med den dag de blev plantet - Det er sådan noget jeg selv har oplevet mange gange i mit arbejde med at plante træer og ... det her er en af de få gange jeg har haft mulighed for at gøre det med unge mennesker herude og det synes jeg har været virkelig, virkelig fedt." - Søren, lærer på Outmind.

Den primære motivation for at sige ja til projektet var for lærer Søren Bøgedal at det inkluderede en træ og busk-pakke og at de kunne lave en fejring ud af plantningen. Plantedagen har også gjort indtryk på både lærere og seniorer som en dag, hvor de var sammen om noget lidt særligt. Flere kunne have ønsket sig større tilslutning fra resten af skolen og nogle synes generelt der kunne blive gjort mere ud af dagen. Seniorer og elever har været sammen ved en bålplads i en skov tæt på FGU, hvor de har lavet mad over bål og lidt håndværk, efter den oprindelige plan. Både på valgfaget Outmind, og Søren's normale hold, lærer de normalt om træpleje. Projektet har altså ikke tilføjet nævneværdig viden og fascination ift. træer, og udover træplantningen, er emnet ikke blevet behandlet i forløbet. På Mediefagsholdet har natur og træer været en del af den kunstneriske opgave og proces, og det er der kommet nogle rigtig gode oplevelser og et fint resultat ud af.

Konklusion

Mødet mellem elever og seniorer har været placeret i naturen og det kunstneriske forløb har haft træer som et tema, mens plantningen af træer har haft betydning for lærere, seniorer og elever. Men generelt har der ikke været den holistiske tilgang og sammenhæng i forløbet omkring træer på FGU, som er ét af projektets overordnede formål.

Mødet mellem elever og seniorer

"Der var nogle ret fine møder, da de snittede bestik og sådan nogle ting sammen, som lige pludselig gav noget ret fedt at se... jeg synes faktisk at de har været ret engagerede i hinanden ift. hvad jeg havde forestillet mig at de ville blive - også fordi jeg vidste at jeg ikke ville komme til at være den der bygger bro imellem dem." - Søren, lærer på holdet Outmind.

"Første gang jeg var med i skoven, sagde de jo ikke ret meget, de sad bare og kiggede og sådan. Så jeg var egentlig helt ked af at det var slut, for nu snakkede vi da med dem og de var helt anderledes" - Anette, frivillig senior.

"Jeg synes det har været mega hyggeligt! Ligesom at have nogle andre med som ikke bare er fra skolen. Det er ret sjovt ... Jeg lærte faktisk hvor forskellige generationerne er, men hvor meget vi alligevel har til fælles på en eller anden måde." - Phillip, elev på Outmind.

For samtlige frivillige seniorer på projektet på FGU har mødet med de unge været den største motivation og det de har fået mest ud af. De fortæller hvordan relationen udviklede sig fra at være ret fåmælt til at samværet blev mere naturligt, med lidt mere snak og humor. Ann-Gitte oplevede et lille gennembrud halvvejs i forløbet; *"Jeg blev introduceret af en af drengene til hvordan man snitter en kniv... Det havde jeg meget besvær med og det morede de sig meget over... Så kunne man sidde og spørge om et eller andet, eller lade være! Man kan nemmere være stille når man sidder ved siden af hinanden og laver noget. Hvis man skal sidde og snakke, bliver det nemt lidt kejtet."* Flere af seniorerne beskriver samværet som rigtig hyggeligt, *"det er jo nogle herlige unge mennesker"*, som Karen understreger.

De unge har også nydt mødet, flere beskriver det som hyggeligt og de er enige om at seniorerne er meget velkomne til at komme tilbage. Holdets lærer, Søren Bøgedal, er også meget positiv omkring mødet og mener at hans elever har fået noget ud af det.

På FGU er mødet mellem elever og seniorer ikke blevet faciliteret af læreren, for hvem det var nødvendigt at seniorerne "selv tog det skridt". De har fået lov at være med i den eksisterende undervisning, men der er ikke blevet planlagt noget omkring deres tilstedeværelse, og der har ikke været noget forberedende møde med Søren og seniorerne. Det har på flere tidspunkter været frustrerende for nogle af seniorerne. Alle er enige om at deres rolle var meget uklar - først troede de at de skulle fortælle historier og dele ud af deres erfaring og viden om træer og natur. Karen forsøgte også at tage initiativ til en udflugt til en frugthave, men det var der ikke tid til at planlægge fra Søren's side. Det har medført en del skuffelse, især for Karen, der var tovholder på projektet og har mange uforløste ambitioner for forløbet. Hun opsummerer lidt frustreret; "Vi fik lov at være der og ikke en skid andet!". Hun ville konkret ønske, at der var blevet skabt plads til at de kunne fortælle historier. For de andre seniorer betød det ikke så meget, at rollerne var uklare, de fandt ud af det undervejs og nogle synes endda det var dejligt at have tid til at være sammen med de unge uden at skulle alt muligt. "Der er jo også en frihed i ikke at skulle en hel masse, hvis man kan være i det", som Ann-Gitte formulerer det.

Konklusion

Overordnet set er mødet mellem seniorer og elever gået godt på FGU. De har nydt hinandens selskab og har fået et lille indblik i hinandens verdener. Der har ikke været nogen facilitering af mødet, og seniorerne har måttet definere deres rolle i projektet undervejs. For nogle har det været meget frustrerende og andre har trivedes i, at der ikke var forventninger til andet end samvær. Men de fleste er nok enige i at der med fordel kunne have været lidt mere facilitering for at hjælpe mødet på vej og en mere klar plan for forløbet og deres rolle i det. De har kun mødtes fire gange, hvilket ikke har givet meget tid til at opbygge relationer.

Det kunstneriske forløb

"Jeg synes det vi lavede med Kristian havde høj kunstnerisk værdi! ... Det var en god proces - Kristian var god og de unge var med på den." - Kim, lærer på kommunikation og medier

"Jeg er super glad for at have været der, fordi det ikke er så skolet. Jeg kan også godt lide at være sammen med unge som er søgende og måske også lidt rodløse." - Kristian, billedkunstner

Kristian Johansson er billedkunstner og har på FGU valgt at medbringe 'kometen', som er et mobilt trykkeri, der bruger en sojablæk-duplikator (Risograph) til at lave tryk med. Da formatet ikke passede ind i Søren's undervisning, sendte han Kristian videre til Kim, der er grafisk lærer på FGU. Kim var først usikker på processen, men da Kristian kom ud med

Risographen blev både hun og eleverne begejstrede *“Det passede faktisk godt til at mange af mine elever elsker at tegne og hvis ikke de elsker at tegne elsker det at bygge collager i et eller andet program”*, fortæller Kim.

Det har været usikkert for Kristian hvordan han skulle integrere det kunstneriske forløb i TRÆditionsprojektet. Han besluttede, at de unge skulle udarbejde et collage-blad hvor de hver især eller sammen producerede sider med stikordene træer, natur, ældre og unge. Både Kim og Kristian har været begejstrede for forløbet. For Kristian var det meningsfuldt at arbejde med de unge og at lære institutionen bedre at kende. Kim synes, at forløbet var af høj kunstnerisk kvalitet. Hun oplevede at de unge var meget glade for forløbet, der var ingen brok, som hun siger, og hun havde endda en elev, der producerede noget for første gang i hele hans tid på faget. Alle de unge tog et blad hjem og udtrykte stor tilfredshed med resultatet. Både Kristian og Kim noterer at formatet i at arbejde med collage og den særlige trykmetode har vakt nysgerrighed hos de unge.

Konklusion

Det kunstneriske forløb har bragt kunstnerisk værdi til faget og vækket nysgerrighed og virkelyst blandt eleverne på den grafiske linje. Formatet passede godt ind i undervisningen her, men både Kim og Kristian ærgrer sig over at projektet ikke var bedre integreret i resten af forløbet. Mødet med seniorerne og plantningen af træer var foregået i en anden klasse, og der var ingen interaktion mellem de to klasser ud over den sidste fredag. Det kunstneriske forløb var altså en succes i sig selv, men manglede bevågenhed og sammenhæng ift. det overordnede forløb.

Organisering og integration i undervisningen.

“Det har helt klart levet op til mine forventninger og det er lykkedes, uden at jeg skulle bruge alt for meget tid på det, og det har bare været vigtigt for mig... Men der kunne godt have været en bedre planlægning, det havde været optimalt at det ikke kun var mit valgfag der var med i det, fordi de [seniorerne/projektet] ville så meget!” - Søren Bøgedal, lærer på FGU.

Forløbet på FGU er blevet planlagt ud fra relativt få møder. Der har været et indledende møde med skoleleder Charlotte Løkke, Josefine Ottesen, Karen Lorentzen, Peter Barslev og Ann-Gitte Smidt. Derfra har Karen virket som tovholder og formidlet kontakt mellem seniorer og Søren. I slutningen af forløbet overtog Peter rollen som tovholder. Søren har formidlet kontakt mellem Kristian og Kim.

Sørens motivation for at være med i projektet var at de kunne få lov at plante træer og gøre noget ud af det, og at der var en pædagogisk læring i at de unge kunne være sammen med nogle ældre mennesker. For ham har det været afgørende, at han ikke skulle bruge frivillige timer på projektet, og det har ikke været muligt at sætte ekstra timer af fra skolens side. *“Det blev ret hurtigt til at de skulle komme de der fredage og så skrev jeg en sms til dem om at de skulle komme der og der og så var det det”* fortæller Søren. Det har fra den anden side været frustrerende for Karen, der som tovholder oplevede at det var svært at komme

igennem. Hun har ikke kunne svare, når de andre seniorer spurgte hvad de skulle, og er ikke kommet igennem med forslag om ture og ideen om at byde ind med historiefortælling. De har løbende kommunikeret over sms, hvor Søren har skrevet tæt op af dagen, hvor de skulle mødes. Én dag, hvor Søren var syg, havde seniorerne fået at vide at de skulle deltage med vikaren, men da dagen kom, kunne de ikke finde vikaren og måtte aflyse besøget. De tog det dog ikke så tungt, og udnyttede chancen til at gå en dejlig tur i stedet.

På lignende vis har kunstner Kristian Johansson også oplevet at komme forgæves til et møde på FGU, da det ikke var blevet videreformidlet at det måtte aflyses på grund af sygdom. Lærerne på FGU arbejder med en målgruppe af unge, der ofte har en del udfordringer. Relationsarbejdet fylder derfor meget og de er vant til at tage tingene ad hoc og være fleksible ift. hvis der opstår møder, eller elever pludselig har behov for særlig opmærksomhed. Denne arbejdspraksis har måske været med til at udfordre kommunikationen.

“Jeg har været ret forvirret. Det gør mig samtidig ikke så meget fordi jeg føler mig ret fleksibel... Jeg kunne godt forstå ideen om at man samler generationer og planter træer som en del af en symbolsk, men også funktionel handling. Men da det gik væk fra det her seance/deltagerorienterede projekt, så blev jeg lidt mere forvirret og så kiggede jeg tilbage i mailen for at lede, men der var ikke noget. Jeg havde intet på skrift.” - Kristian Johansson, billedkunstner.

For Kristian Johansson har kommunikationen med styregruppen været forvirrende. Efter at have holdt et to timers langt, forberedende møde med en fra styregruppen om at lave en seance og deltagerorienteret landskabskunst, ændrede forholdene sig og projektet skulle nedskaleres. Da dagen nærmede sig, opdagede Kristian at han intet havde på skrift om projektet og hans rolle, og det var uklart, hvem der stod for at formidle mellem ham og FGU. Så han endte med at stå alene med at formidle TRÆditionsprojektet til Kim og hendes klasse, der jo ellers ikke var en del af projektet. For Kim var det let at integrere Kristians trykforløb i undervisningen og Kristian har på trods af forvirringen været meget begejstret for forløbet.

Der er flere der igennem projektet udtrykker ærgrelse over at hele skolen ikke var med til den sidste fredag, hvor træerne blev plantet og bladudgivelsen blev præsenteret. Folk var blevet inviteret med ordlyden; ‘kom forbi hvis I har tid’ hvilket resulterede i at mange kom dryssende til sidst, da pølserne var kolde og blad-præsentationen var overstået. “Det havde været det værd at samle hele skolen”, siger Kim blandt andre.

Konklusion

Organiseringen lykkedes med få møder, hvilket har været tilpasset rammerne på FGU og har fungeret godt for de involverede lærere. For Søren har projektet givet en del og han er lykkedes med at integrere det i undervisningen inden for hans arbejdstid, mens Kim har fået meget ud af Kristians forløb, uden at bruge tid på koordinering. Der har overordnet

været for lidt og uklar kommunikation for seniorerne, der var usikre på deres rolle op til og under en del af forløbet. Søren medgiver, at der var en forventningsafstemning, som det ville have været bedre at have på plads på forhånd. Det har været til stor frustration for Karen, som tovholder, mens de andre frivillige seniorer har haft det fint med at finde ud af tingene løbende og få noget ud af det der kom. Kristian har som kunstner i projektet også oplevet at hans rolle var uklar, og endte med at stå alene i at skulle beskrive TRÆditioner som projekt for FGU. Han har på trods af uklarheden haft en meget positiv oplevelse med projektet.

Både Kristian og seniorerne oplevede at komme forgæves til FGU, da ændringer i planen eller sygdom ikke var blevet videreformidlet. Der har altså både været mangler i kommunikationen fra FGU og fra styregruppen i TRÆditioner, hvilket har skabt uklarhed og forvirring blandt seniorer og kunstner. De fleste har på trods af dette haft en meget positiv oplevelse med samarbejdet og forløbet.

Status på projektet og fremtidsperspektiver

D. 4. juni 2024 afholdes et netværksmøde hvor projektet og evalueringen præsenteres. Herfra udgår Brugerforeningen, styregruppen opløses og Freja Ek Sindberg overtager rollen som kontaktperson for projektet. Håbet er at projektet kan inspirere til lignende projekter, at der kan skabes nye samarbejdsgrupper og findes midler til at udvikle projektet og afvikle flere forløb både på kommunalt og nationalt niveau.

Kontaktperson

Freja Ek Sindberg

frejaek@hotmail.dk